

תנ"ך

הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	–	(25x2)	–	50 נקודות
פרק שני	–	(25x2)	–	50 נקודות
סך הכול	–			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אין להעתיק את השאלה; יש לכתוב את מספרה בלבד.

(2) התרכזו בנושא. שימו לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – הולך נגד הרוח (50 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 1–3 (לכל שאלה – 25 נקודות).

1. קראו **במדבר**, פרק י"ג, פסוקים ט"ז–ל"ג וגם **במדבר**, פרק י"ד, פסוקים א'–י'.

א. קראו פרק י"ג, פסוקים ט"ז–כ'.

(1) משה הורה למרגלים לחקור את הארץ בשלושה תחומים: הגאוגרפי, הדמוגרפי (האוכלוסייה) והכלכלי.

הביאו הוכחה מן הכתוב שמשה הורה למרגלים לחקור את הארץ בכל אחד מן התחומים האלה.

הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

(2) כיצד הדרך שבה הנחה משה את המרגלים הייתה יכולה לסייע בהצלחת המשימה? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם

על הכתוב. (3 נקודות)

ב. קראו **במדבר**, פרק י"ג, פסוקים כ"ה–ל"ג ופרק י"ד, פסוקים ו'–ח'.

(1) כתבו עניין אחד שעליו הסכימו המרגלים עם יהושע ועם כלב בן יפונה בנוגע לארץ כנען ועניין אחד שבו הם נחלקו

בדעותיהם בנוגע לארץ כנען. הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (5 נקודות)

(2) על פי **במדבר**, פרק י"ג, המרגלים הראו לעם את פרי הארץ. יש הטוענים שהדבר הגביר את תמיכת העם בעמדה

של כלב בן יפונה, ואילו אחרים טוענים כי הדבר הגביר את תמיכת העם בעמדה של שאר המרגלים.

נמקו כל אחת מן הטענות, ובססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

ג. קראו פרק י"ד, פסוקים א'–ה'.

(1) מדוע אפשר לטעון כי התגובה של משה ואהרן על תלונות העם לא נתנה מענה מספק לעם? הסבירו את דבריכם,

ובססו אותם על הכתוב. (4 נקודות)

(2) קראו את פירוש של רמב"ן לפסוק ה' שלפניכם.

"וקמו הצדיקים [משה ואהרן] והשתחוּ לאפס ארצה לאמור להם, אל נא אחיי תרעו, ולא תהיה זאת לכם

לפוקה [למכשול]".

על פי פירוש רמב"ן, הסבירו מדוע תגובת משה ואהרן יכולה להיחשב מענה ראוי על תלונות העם. (5 נקודות)

2. קראו שמואל ב, פרק כ', פסוקים א'–כ"ב.

א. קראו פסוקים א'–ו'.

על פי פסוקים אלה, נראה ששליטתו של דוד על הממלכה התערערה, אך מתגובתו על מצב זה ניכר שהוא מנהיג קר רוח.

(1) הסבירו כיצד באה לידי ביטוי התערערות השליטה של דוד על הממלכה. בססו את דבריכם על שתי דוגמאות

מן הכתוב. (4 נקודות)

(2) הוכיחו כי דוד הוא מנהיג קר רוח שמצליח להתמודד עם המצב. הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב.

(3 נקודות)

ב. קראו פסוקים ז'–י' ופסוקים י"ד–ט"ו.

(1) הסבירו מהי המטרה האישית ומהי המטרה הצבאית שרצה יואב להשיג, והוכיחו כי הוא פעל בנחישות להשגת

מטרות אלה. בססו את דבריכם על הכתוב. (5 נקודות)

(2) קראו את הדברים של ח' משגב שלפניכם, המתייחסים למעשי יואב.

"מה שטוב ליישוב ולמדינה בדרך... ומה שטוב להן... בתחילת דרכן הרשמית, איננו יכול ואסור לו שיהיה נר לרגלי המדינה הממוסדת והמנוהלת. אותן נורמות [מן העבר]... הופכות למסוכנות ואף ללא מוסריות... דינו של יואב, שכבר לא יהיה מסוגל לשנות את דרכיו, נחרץ".

(ח' משגב, "נכון למשפחה, מסוכן לממלכה", בתוך **אתר 929**)

הסבירו באמצעות אחת מן הדוגמאות מתת-סעיף ב(1) את הביקורת של ח' משגב על יואב. בססו את דבריכם על

הכתוב ועל דבריו של ח' משגב. (4 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"ז–כ"ב ואת פירושו של המלבי"ם לפסוק כ"א שלפניכם.

"לא כן הדבר - אין האמת כן... כי בכס נמצא ראש המורדים אשר 'נשא ידו במלך' - ואינכם שלמים למלכם, לכן

'תנו אותו לבדו' - ואדע כי כנים דבריך". (מעובד על פי פירוש המלבי"ם)

(1) מהי המחלוקת בין האישה החכמה ובין יואב בנוגע לנאמנות של תושבי העיר לדוד, ומהו הפתרון שהציע יואב?

הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב ועל פירוש המלבי"ם. (5 נקודות)

(2) על פי פסוקים כ"א–כ"ב, כיצד באה לידי ביטוי חוכמתה של האישה בתגובתה על הצעתו של יואב?

הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

3. קראו **מלכים א'**, פרק י"ט, פסוקים א'–כ"א.

א. קראו פסוקים א'–י"ד.

על פי פסוקים אלה, אליהו בורח ועובר מסע דרך שלוש תחנות: באר שבע, המדבר והר חורב. מדבריו וממעשיו של אליהו נראה כי בכל אחת מן התחנות בדרכו התעצמה הרגשת הבדידות והייאוש שלו. הוכיחו קביעה זו, ובססו את דבריכם על הכתוב. (7 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"ד–י"ח וגם את פירוש רש"י לפסוק ט"ז שלפניכם.

"תמשח לנביא תחתיך – אי אפשי [אין רצוני] בנביאותך מאחר שאתה מלמד קטגוריה על בניי".

(1) על פי רש"י, מדוע אליהו נחשב לנביא שפעל בניגוד למצופה ממנו, ועל אילו דברים שאמר אליהו הסתמך רש"י

בפירושו? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (6 נקודות)

(2) לדעתכם, האם הציוויים של אלוהים ודבריו לאליהו בפסוקים ט"ו–י"ח עולים בקנה אחד עם פירושו של רש"י:

"אי אפשי [אין רצוני] בנביאותך"? נמקו את דעתכם, ובססו אותה על הכתוב. (3 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"ט–כ"א.

אלישע הוא יורשו של אליהו.

על פי פסוקים אלה, אפשר לטעון שאלישע הוא אדם אמפתי ורגיש לזולת.

הביאו שתי דוגמאות לביסוס טענה זו, והסבירו את התרומה של תכונות אלה לתפקיד הנביא. (9 נקודות)

פרק שני – מנהיגות במבחן (50 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 4–6 (לכל שאלה – 25 נקודות).

4. קראו **שופטים**, פרק ג', פסוקים י"ב–ל'.

א. קראו פסוקים ט"ו–כ"ז.

י' אמית טוענת בנוגע לאהוד בן גרא כי: "הצלחת התכסיס האנושי [היא] מכוח הרצון האלוהי".

(י' אמית, **ספר שופטים – אומנות העריכה**, עמ' 159)

הסבירו שניים מן התכסיסים של אהוד, וכיצד הרצון האלוהי הנסתר תרם להצלחת תכסיסים אלה.

בססו את דבריכם על הכתוב. (7 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"ב–כ"א.

(1) הסבירו שתי דוגמאות, מפסוקים שונים, המעידות כי עגלון היה מנהיג בעל עוצמה מדינית וצבאית.

בססו את דבריכם על הכתוב. (5 נקודות)

(2) על פי פסוקים י"ט–כ"א, כתבו שגיאה אחת של עגלון בפגישתו עם אהוד, והסבירו כיצד היא מעידה על טעות

בשיקול דעתו של המלך. בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

ג. קראו פסוקים כ"ו–ל' וגם **שופטים**, פרק י"ב, פסוקים ד'–ז'.

(1) בשני הקטעים מסופר על השופטים שלכדו את מעברות הירדן – אהוד ויפתח.

מהי מטרת לכידת מעברות הירדן, ומדוע מעשיו של אהוד ראויים יותר ממעשיו של יפתח? נמקו את דבריכם,

ובססו אותם על הכתובים. (5 נקודות)

(2) קראו **שופטים**, פרק ג', פסוקים כ"ז–ל' ואת הדברים שלפניכם בנוגע לדוגמה אישית מתוך מסמך "רוח צה"ל".

"החייל... יקיים את שהוא דורש מזולתו, מתוך הכרה ביכולתו ובאחריותו בצבא ומחוצה לו, להוות דוגמה ראויה".

(מתוך מסמך "רוח צה"ל")

הסבירו כיצד אחד מן הערכים הכתובים במסמך "רוח צה"ל" בא לידי ביטוי בפסוקים. בססו את דבריכם.

(4 נקודות)

5. קראו מלכים א, פרק י"א, פסוקים א'–י"ג ופסוקים כ"ו–ל"ט.

א. קראו פסוקים א'–ג'.

(1) יש הטוענים כי הפירוט בפסוק א' ובפסוק ג' מטרתו לשבח את מנהיגות שלמה, ואילו אחרים טוענים כי מטרת הפירוט היא למתוח ביקורת על מנהיגותו.

בססו כל אחת מן הטענות על הפירוט שבפסוקים אלה, והסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

(2) קראו פסוקים ז'–ח'.

לדעתכם, האם מעשיו של שלמה המתוארים בפסוקים אלה ראויים לשבח או לגנאי? נמקו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (3 נקודות)

ב. קראו פסוק א' ופסוקים י"א–י"ג וגם את המדרש שלפניכם.

"אמר רב יהודה אמר שמואל: בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריא'ל ונעץ קנה בים ויצר פיסת אדמה שהלכה והתרחבה עד שנהפכה לממלכת רומא, שהחריבה את בית המקדש השני".

(מעובד על פי תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף נו, ע"ב)

הסבירו את ההשלכות של מעשיו של שלמה על אחדותו ועל גורלו של העם. בססו את דבריכם על הפסוקים ועל המדרש. (9 נקודות)

ג. קראו פסוקים כ"ו–ל"ט.

(1) על פי פסוקים כ"ו–כ"ח, מהו השינוי שחל במעמדו של ירבעם, ומהי הסיבה לכך? מהו השינוי הנוסף שחל במעמדו של ירבעם על פי פסוקים כ"ט–ל"ד? הסבירו את דבריכם. (6 נקודות)

(2) על פי פסוקים כ"ט–ל"ט, הסבירו הגבלה אחת שהוטלה על מלכותו של ירבעם, וכתבו מהי לדעתכם מטרתה של הגבלה זו. בססו את דבריכם על הכתוב. (3 נקודות)

6. קראו **יחזקאל**, פרק ל"ד, פסוקים א'–י"ז.

א. קראו פסוקים א'–ט' ואת פירוש המלבי"ם לפסוק ב' שלפניכם.

"יש רועה שמקבל שכר, והגיזה [הצמר] והחלב שייכים לו בשכרו ולכן הוא דואג לצאן שבאחריותו".

(מעובד על פי פירוש המלבי"ם)

(1) על פי המלבי"ם, הסבירו מהי מערכת היחסים התקינה שצריכה לשרור בין הרועה ובין צאנו. (4 נקודות)

(2) מהו הניגוד בין תיאור המנהיגים (הרועים) בפסוקים ובין דבריו של המלבי"ם? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם

על הכתוב. (3 נקודות)

ב. קראו פסוקים ה'–י'.

(1) בפסוקים ה'–ו' יש חזרה על הפעלים "וַתִּפְּצֵינָהּ", "נִפְצָו". החזרה על פעלים אלה מבטאת את התוצאה של כישלון

המנהיגים. הסבירו קביעה זו, ובססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

(2) על פי פסוקים ה'–י', התנהגות המנהיגים גבתה מחיר. לדעתכם, מי שילם על כך מחיר גבוה יותר – המנהיגים עצמם

או העם? בתשובתכם התייחסו ל**שתי** הקבוצות הללו, ובססו את דבריכם על הכתוב. (5 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"א–י"ז.

(1) על פי משל הרועים שבפסוקים אלה, העם יזכה בנחמה תחת הנהגתו של אלוהים. מהי הנחמה? הסבירו את דבריכם

באמצעות דוגמה אחת מפסוקים י"א–י"ד ודוגמה אחת מפסוקים ט"ז–י"ז. (5 נקודות)

(2) קראו גם **ישעיה**, פרק י"א, פסוקים א'–ה' ואת הבעיה שמעלה ר' כשר בקטע שלפניכם בנוגע למשל הרועים ב**יחזקאל**.

"האם היחידה [**יחזקאל**, פרק ל"ד, פסוקים י"ד–יז] משקפת תפיסה אחת, ולפיה ה' הוא מנהיגם של ישראל

ואין מקום למנהיג בשר ודם?". (מעובד על פי ר' כשר, משל הרועים: "והושעתי לצאני" [**יחזקאל** ל"ד])

מהי הבעיה שמעלה ר' כשר בנוגע למשל הרועים ב**יחזקאל**, וכיצד הכתוב ב**ישעיה**, פרק י"א, פסוקים א'–ה' עשוי

לפתור בעיה זו? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתובים ועל דבריו של ר' כשר. (4 נקודות)

בהצלחה!